

ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ
& ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΘΑ ΣΟΥ ΠΩ...ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΑΛΛΑΞΑΝ 'ΠΑΤΡΙΔΑ

www.ekedisy.gr | Email: info@ekedisy.gr | Τηλ.: +30 210 325 0341

ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ:

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1

Φανταστείτε ένα μεγάλο δέντρο που οι ρίζες του απλώνονται βαθιά στη γη και τα κλαδιά του ανοίγουν ψηλά στον ουρανό. Τώρα, φανταστείτε ότι αυτό το δέντρο έχει... δύο ιστορίες.

Στη μία ιστορία, κάποιος μένει δεμένος με τις ρίζες του, με ό,τι αγαπά και τα αφήνει όλα πίσω...

Στην άλλη, κάποιος/α απλώνει τα κλαδιά του, ψάχνει νέο φως, νέες ευκαιρίες, μια καινούρια αρχή...

Αν αυτό το δέντρο μπορούσε να μιλήσει, τι θα μάς έλεγε;

Για να το ανακαλύψετε, μπείτε να κάνετε τη δραστηριότητα “Ένα δέντρο, δύο ιστορίες...”, σέρνοντας τις φράσεις και τις λέξεις στην κατηγορία όπου ανήκουν.

Drag and drop

Μετανάστης

Μετακομίζω για καλύτερη ζωή

Πρόσφυγας

Σύρε τις παρακάτω λέξεις-φράσεις στο σωστό σημείο του δέντρου

Αναγκάζομαι να φύγω	Θέλω να φύγω
	Καταστροφή στη χώρα μου
Αναζητώ άσυλο	Ψάχνω δουλειά σε άλλη χώρα
Φεύγω εξαιτίας πολέμου	Επιλογή μετακίνησης

Έλεγχος

Θέματα για συζήτηση στην τάξη:

- Τι σημαίνει να έχεις... ρίζες;
- Τι σημαίνει να... απλώνεις τα κλαδιά σου;
- Πώς λέγεται αυτός που αποφασίζει να φύγει από την πατρίδα του και πώς αυτός που αναγκάζεται να την εγκαταλείψει;
- Πώς νιώθει κάποιος που δεν ξέρει αν θα ξαναγυρίσει;
- Πώς θα βοηθούσατε εσείς κάποιον που έρχεται σε έναν νέο τόπο;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2

Αφού ολοκληρώσετε το Course Presentation “Κι αν ήσουν εσύ...” και απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις, συζητήστε στην τάξη:

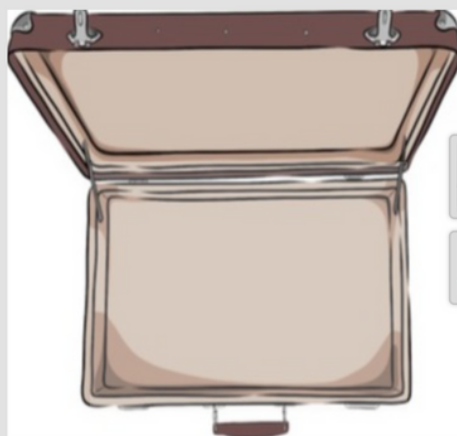
- Πώς νιώσατε καθώς απαντούσατε στις ερωτήσεις και συμμετείχατε στα παιχνίδια;
- Υπήρξε κάποιο σημείο που σάς έκανε να σκεφτείτε πιο βαθιά ή να αλλάξετε οπτική;
- Αν ήσασταν εσείς στη θέση ενός ανθρώπου που ξεριζώθηκε, τι θα σάς βοηθούσε περισσότερο από τους άλλους;

Ένα προσωπικό ερωτηματολόγιο για να μπεις για λίγο στη θέση εκείνων που ξεριζώθηκαν...

1 / 9 ▶

Αν έπρεπε να πάρεις μόνο 3 πράγματα μαζί σου... τι θα επέλεγες;

Πρόσοχη, πρέπει να διαλέξεις μόνο 3 πράγματα. Δεν υπάρχει αρκετός χρόνος!

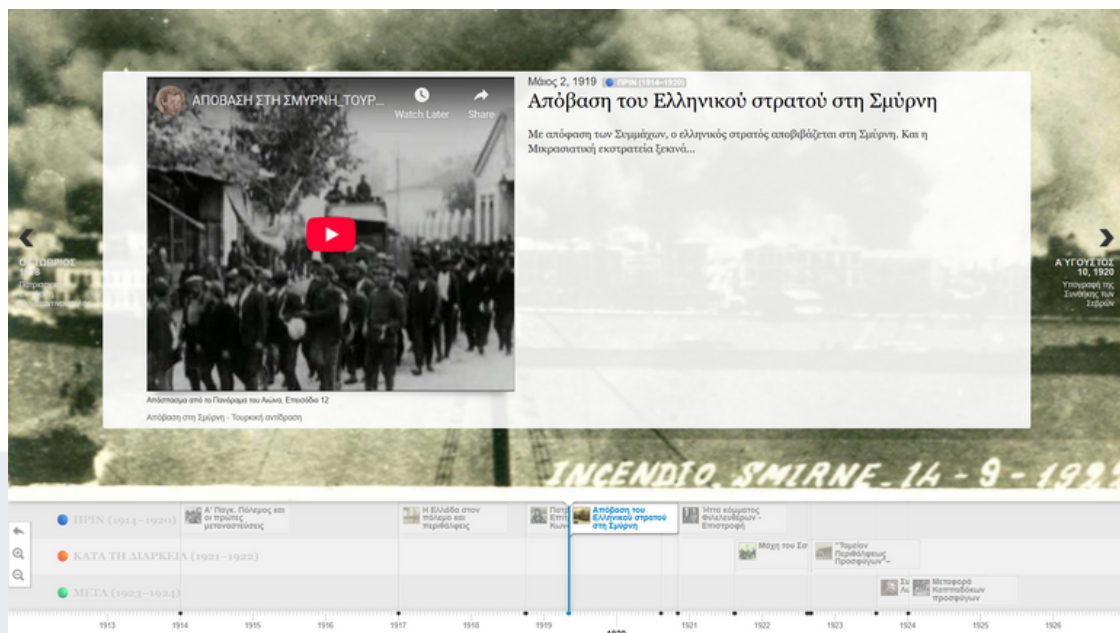
✓ Έλεγχος

◀ 3 / 9 ▶

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3

- Διαβάστε το κείμενο.
- Δείτε το video.
- Ανατρέξτε στη χρονογραμμή με το χρονικό από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι τη Μικρασιατική Καταστροφή.

(Εναλλακτικά, δείτε το video 1 - αποσπάσματα ή το video 2)

- Θέματα για συζήτηση στην τάξη:
 1. Τι συνέβη στους ελληνικούς πληθυσμούς της Σμύρνης, στους άντρες και τα γυναικόπαιδα;
 2. Πότε και πώς μεταφέρθηκαν οι Έλληνες στην ηπειρωτική Ελλάδα;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4

- Προβολή των φωτογραφιών: (μία προς μία) φωτο 1, φωτο 2.
- Θέματα συζήτησης:

Περιγράψτε τα γεγονότα της αποχώρησης στην προκυμαία της Σμύρνης, τα συναισθήματα των Ελλήνων και τις δικές σας εντυπώσεις (συναισθήματα).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5

Διαβάστε ένα ή περισσότερα από τα κείμενα με μαρτυρίες από τον ιστότοπο του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού.

Αλτίνογλου Γιαννούλα, συνέντευξη, 16/03/2006

Καλαμάρη Φωτεινή, Η εγκατάσταση στη Νέα Ευκαρπία

Καλαμάρη Φωτεινή, Η διανομή της γης στους πρόσφυγες της Νέας Ευκαρπίας και η ανάπτυξη του οικισμού

Παυλίδης Ζαχαρίας, Η ζωή στο Μαυρόλοφο τα πρώτα χρόνια της προσφυγιάς

Παυλίδης Ζαχαρίας, Οι καλλιέργειες στο Μαυρόλοφο

Προβολή των φωτογραφιών: (μία προς μία) από το φωτογραφικό αρχείο της ελληνικής ραδιοτηλεόρασης τη Συλλογή: Πέτρου Πουλίδη Κατηγορία: Πρόσφυγες.

Θέματα συζήτησης στην τάξη:

Ποιες πληροφορίες παίρνουμε από κάθε εικόνα για να απαντήσουμε στις ερωτήσεις:

Πού διέμεναν οι πρόσφυγες τα πρώτα χρόνια μετά την καταστροφή και την ανταλλαγή πληθυσμών;

Με ποιους τρόπους βοήθησε η ελληνική πολιτεία τους πρόσφυγες;

Ποιες δουλειές έκαναν οι πρόσφυγες και τι καλλιεργούσαν;

Ποιες ομοιότητες είχαν οι πρόσφυγες με πληθυσμιακές ομάδες της σύγχρονης εποχής;

***Δείτε όλο το φωτογραφικό υλικό για τη Δράση 2 και 3 εδώ**

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ:

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1

(α) Προβολή σύντομου video με περιγραφή των γεγονότων – Συζήτηση.

Δείτε το video

(β) Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε ομάδες και αναλαμβάνουν έναν ρόλο (ανά ομάδα).

Οι ρόλοι:

Οι ιστορικοί

Οι πολιτικοί

Οι δημοσιογράφοι

Οι λογοτέχνες

Οι πρόσφυγες

Οι καλλιτέχνες (μουσικοί, φωτογράφοι, σκηνοθέτες)

Κάθε ομάδα μελετά/βλέπει ανάλογο υλικό (σε Η/Υ) και απαντά σε σχετική ερώτηση (με δημιουργία παρουσίασης ppt).

Οι ερωτήσεις (ανά ρόλο):

Οι ιστορικοί

Να συντάξετε ένα ημερολόγιο των βασικών εξελίξεων των ετών 1919-1922, δηλαδή των γεγονότων από την αποβίβαση του ελληνικού στρατού στη Μικρά Ασία, το 1919 έως και την κατάρρευση του μετώπου.

Οι πολιτικοί

- Ποιοι ήταν οι στόχοι και τα πολιτικά οράματα του Βενιζέλου, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό της χώρας;
- Ποια εικόνα είχε η κοινή γνώμη για τον Κωνσταντίνο; Ποια ελληνικά στρώματα και γιατί τάχθηκαν με το μέρος του;
- Ποιες ήταν κατά τη γνώμη σας οι ευθύνες της κάθε πλευράς και ποιοι άλλοι παράγοντες (Ξένες Δυνάμεις, Τούρκοι αντάρτες) έπαιξαν ρόλο στην εξέλιξη των γεγονότων;

Οι δημοσιογράφοι

- Πώς αντιμετώπισαν το θέμα των προσφύγων οι εφημερίδες στην Ελλάδα μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή;

Οι λογοτέχνες

- Να διαβάσετε το άρθρο της Χρύσας Σπυροπούλου με τίτλο "ΗΜικρασιατικήΚαταστροφή στη Λογοτεχνία" και να φτιάξετε ένα powerpoint σχετικό με το θέμα, στο οποίο θα αναφέρετε τα έργα (μυθιστορήματα, διηγήματα) που σχετίζονται με την Καταστροφή του 1922

Οι πρόσφυγες

- Πού διέμεναν οι πρόσφυγες τα πρώτα χρόνια μετά την καταστροφή και την ανταλλαγή πληθυσμών;
- Με ποιους τρόπους βοήθησε η ελληνική πολιτεία τους πρόσφυγες;
- Ποιες δουλειές έκαναν οι πρόσφυγες και τι καλλιεργούσαν;

Οι καλλιτέχνες

Οι καλλιτέχνες-μουσικοί

- Αναζητήστε, καταγράψτε και παρουσιάστε ρεμπέτικα τραγούδια από τη Σμύρνη.

Οι καλλιτέχνες-φωτογράφοι

- Δημιουργήστε μία παρουσίαση ppt με φωτογραφίες και λεζάντες, οι οποίες θα παρουσιάζουν μια συνοπτική παρουσίαση των γεγονότων.

Οι καλλιτέχνες-σκηνοθέτες

- Να αναζητήσετε κινηματογραφικές ταινίες με θέμα τη ΜικρασιατικήΚαταστροφήκαι να τις παρουσιάσετε σύντομα (Τίτλος ταινίας, έτος προβολής, σκηνοθέτης, σεναριογράφος, ηθοποιοί, περίληψη του έργου και κριτική που δέχτηκε).

(γ) Παρουσιάσεις στην ολομέλεια.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2

Το ταξίδι των προσφύγων από τη Σμύρνη στον Πειραιά:

Μεταβείτε στη δραστηριότητα στον σύνδεσμο [εδώ](#) και τοποθετήστε τις κάρτες στα δεξιά στα σωστά γεωγραφικά σημεία στον χάρτη, για να ανακαλύψετε τη διαδρομή των προσφύγων.

Drag and drop

Τοποθέτησε τις κάρτες στα σωστά γεωγραφικά σημεία της προσφυγικής διαδρομής

- Στη συνέχεια, αναζητήστε πώς ήταν η ζωή στις περιοχές αυτές όταν πέρασαν οι πρόσφυγες το 1922 και να απαντήσετε στα εξής ερωτήματα:
 1. Πώς ήταν η ζωή (π.χ. συνήθειες, θρησκεία, πολίτευμα, ήθη, επαγγέλματα κ.ά.), εκείνη την εποχή στις συγκεκριμένες περιοχές.
 2. Υπήρχαν διαφορές από τον τόπο που ξεκίνησαν με τον τόπο που έφτασαν; Μοιραστείτε τις σκέψεις και τις πληροφορίες σας στο wiki [εδώ](#) και δείτε τι ανακάλυψαν και οι συμμαθητές/τριές σας. Μπορείτε να σχολιάσετε, να συγκρίνετε και να συζητήσετε!

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3

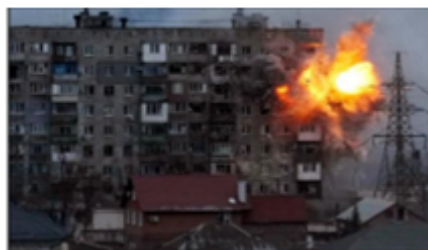
Τότε vs Τώρα:

Το 1922, οι πρόσφυγες της Μ. Ασίας, αναγκάστηκαν να αφήσουν τον τόπο τους και να εγκατασταθούν στην Ελλάδα. Το 2022 (100 χρόνια αργότερα), οι πρόσφυγες της Ουκρανίας, αναγκάστηκαν να αφήσουν τον τόπο τους και να εγκατασταθούν στην Ελλάδα. Παρατηρήστε τις φωτογραφίες του «τότε» και του «τώρα». Ποια κοινά στοιχεία αναγνωρίζεις στις συνθήκες που αντιμετωπίζουν; Αφού συνδεθείτε στο [wiki εδώ](#), να εκφράσετε τις ιδέες σας και να τις διαμοιραστείτε με τους συμμαθητές σας, προκειμένου να υπάρξει ένας διάλογος.

1922

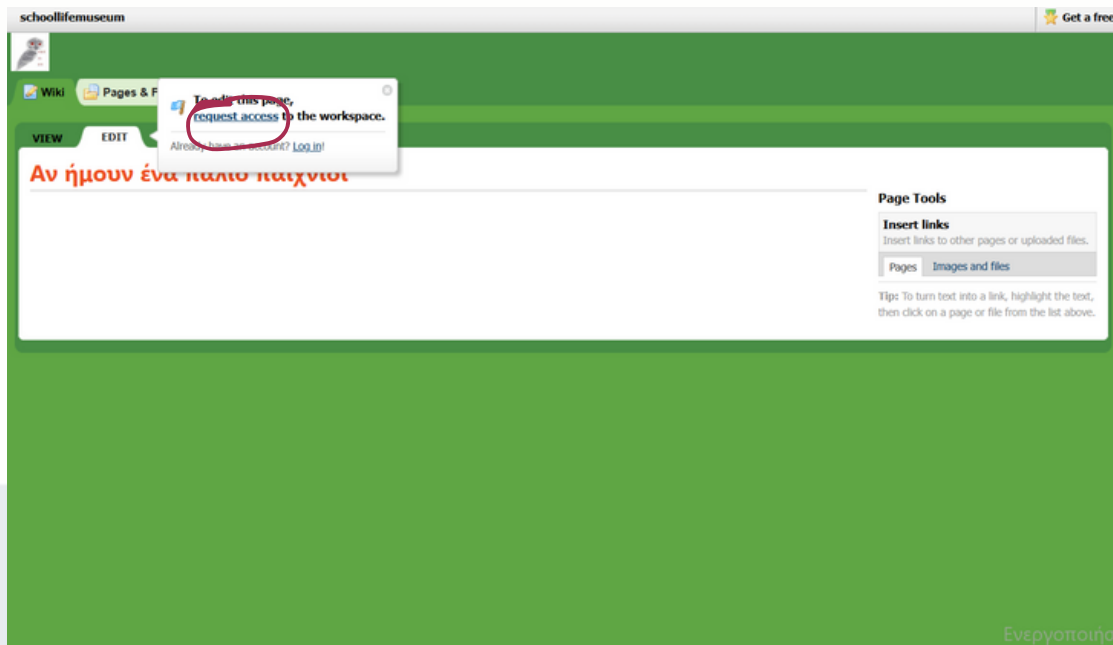
2022

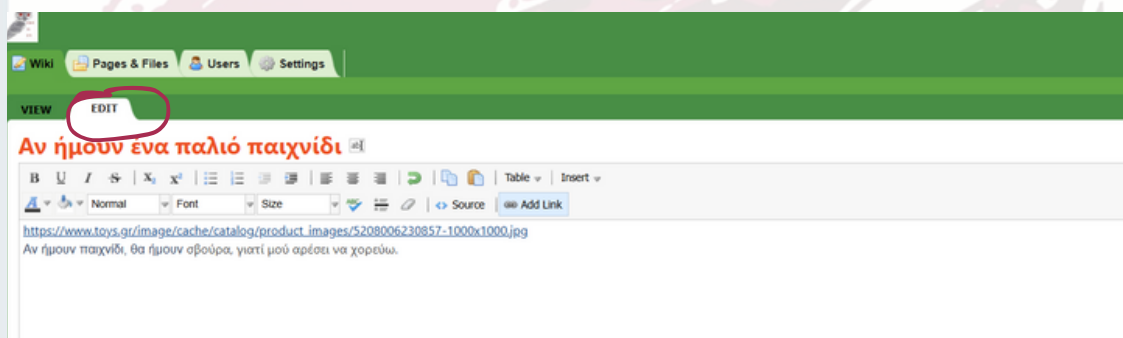

Οδηγίες προς τους/τις εκπαιδευτικούς για τις δραστηριότητες wiki:

- Αφού μεταβείτε στο περιβάλλον της Wiki, πατήστε στο “Edit” την επιλογή “Request Access” (παραθέτουμε ένα παράδειγμα μίας ενδεικτικής δραστηριότητας από άλλο εκπαιδευτικό πρόγραμμα).

- Αφού γίνει δεκτό το αίτημα από τον διαχειριστή, μπορείτε να προσθέσετε την απάντησή σας, πατώντας «Επεξεργασία» (ή “Edit”) και γράφετε την απάντησή σας.
- Γράψτε το όνομά σας (ή το όνομα του σχολείου σας) στην απάντησή σας.

- Τέλος, πατάτε το κουμπί “save” και η απάντησή σας έχει κοινοποιηθεί.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Αρχίσαμε να βαδίζουμε πιασμένοι απ' το χέρι, κοντά ο ένας στον άλλον, χαμένοι, μουδιασμένοι, δισταχτικοί, σαν νά 'μαστε τυφλοί και δεν ξέρουμε πού θα μας φέρει το κάθε βήμα που αποτολμούσαμε. Γυρεύαμε ξενοδοχείο στο λιμάνι για ν' ακουμπήσουμε και να περιμένουμε τους δικούς μας. Όπου όμως κι αν ρωτούσαμε, παίρναμε την ίδια στερεότυπη απόκριση:

— Απ' τη Σμύρνη έρχεστε; Δε δεχόμαστε πρόσφυγες.

— Μα θα σας πληρώσουμε καλά, άνθρωποι του Θεού, έλεγε η θεία Ερμιόνη.

Εκείνοι επέμεναν στην άρνησή τους:

— Φοβόμαστε τις επιτάξεις. Δε μάθατε λοιπόν πως στη Χίο, στη Μυτιλήνη, στη Σάμο έφτασε προσφυγολόι, κι επιτάξανε όλα τα σχολεία, τα ξενοδοχεία, τα πάντα;

— Τί θέλαμε, τί γυρεύαμε μεις να 'ρθούμε σε τούτον τον αφιλόξενο τόπο, έλεγε η κυρία Ελβίρα. Τί θέλαμε και τί γυρεύαμε να χωριστούμε από τους άνδρες μας!

Στο τέλος βρέθηκε ένας αναγκεμένος ξενοδόχος και μας έδωσε ένα σκοτεινό, άθλιο δωμάτιο με έξι κρεβάτια. Για τότε γινήκαμε πραγματικοί πρόσφυγες δεν το καταλάβαμε. Μέσα σε λίγα εικοσιτετράωρα όλος ο κόσμος αναποδογύρισε. Βαπόρια φτάναν το ένα πίσω από τ' άλλο και ξεφόρτωναν κόσμο, έναν κόσμο ξεκουρντισμένον, αλλόκοτο, άρρωστο, συφοριασμένο, λες κι έβγαινε από φρενοκομεία, από νοσοκομεία, από νεκροταφεία. Έπηξαν οι δρόμοι, το λιμάνι οι εκκλησιές, τα σχολεία, οι δημόσιοι χώροι. Στα πεζοδρόμια γεννιόνταν παιδιά και πέθαιναν γέροι.

Ενάμισι εκατομμύριο άνθρωποι βρεθήκανε ξαφνικά έξω απ' την προγονική τους γη. Παράτησαν σκοτωμένα παιδιά και γονιούς άταφους. Παράτησαν περιουσίες, τον καρπό στα δένδρα και στα

χωράφια, το φαΐ στη φουφού, τη σοδειά στην αποθήκη, το κομπόδεμα στο συρτάρι, τα πορτρέτα των προγόνων στους τοίχους. Και βάλθηκαν να τρέχουν να φεύγουν κυνηγημένοι απ' το τούρκικο μαχαίρι και τη φωτιά του πολέμου. Έρχεται μια τραγική στιγμή στη ζωή του ανθρώπου, που το θεωρεί τύχη να μπορέσει να παρατήρει το έχει του, την πατρίδα του το παρελθόν του και να φύγει, να φύγει λαχανιασμένος αποζητώντας αλλού τη σιγουριά. Άρπαξαν οι άνθρωποι βάρκες, καΐκια, σχεδίες, βαπόρια, πέρασαν τη θάλασσα σ' έναν ομαδικό, φοβερό ξενιτεμό. Κοιμήθηκαν αποβραδís νοικοκυραίοι στον τόπο τους και ξύπνησαν φυγάδες, θαλασσοπόροι, άστεγοι άποροι, αλήτες και ζητιάνοι στα λιμάνια του Πειραιά, της Σαλονίκης, της Καβάλας του Βόλου, της Πάτρας.

Κι είπαν: περαστικοί είμαστε, ας βουλευτούμε όπως όπως, κι αύριο θα ματαγουρίσουμε στα μέρη μας. Κι αποζητούσαν, τούτη την ελπίδα, με την ίδια λαχτάρα σαν το ψωμί το νερό και τ' αλάτι.

Τόσοι ήταν, ενάμισι εκατομμύριο ρωμιοί μικρασιάτες, που στριφογύριζαν τώρα στο καύκαλο της Ελλάδας, σαν περιπλανώμενοι ιουδαίοι διωγμένοι από τη γη της Χαναάν. Χωρίς πατρίδα χωρίς δουλειά χωρίς σπίτι. Και μόλις χτες να θυμάσαι πως ήσουν νοικοκύρης. Ψάχναν για τον αίτιο, αναθεμάτιζαν τον ουρανό, τη γης, τον Κεμάλ το Βενιζέλο τον Κωνσταντίνο, την Αντάντ, τον πόλεμο. Μα πριν απ' όλα τον ύπουλο τον Άγγλο, τον υπολογιστή, το διπλοπρόσωπο, το σφετεριστή που έκανε μπίζνες και αυτοκρατορική πολιτική με το αίμα και τη δυστυχία ενός λαού....

[πηγή: Διδώ Σωτηρίου, Οι νεκροί περιμένουν. Μυθιστόρημα, Κέδρος, Αθήνα 1979 (7η έκδ.), σ. 132-134]

ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΥΛΙΚΟ

Ακούστε Μικρασιατικά τραγούδια εδώ

Οπτικοακουστικό υλικό «Πρόσφυγες: Οι ιστορίες των ανθρώπων που έγραψαν ιστορία»

Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης
Αγίας Φιλοθέης 17, Πλάκα

2103250341

info@ekedisy.gr

www.ekedisy.gr

<https://www.facebook.com/SchoolLifeandEducationMuseum/>

<https://www.instagram.com/schoollifemuseum>

<https://www.linkedin.com/company/school-life-and-education-museum>

<https://www.tiktok.com/@schoollifemuseum>